

2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про Службу безпеки України» № 3080 від 18.02.2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68170.

3. Щербан Е. Намалеванные цифры, запугивание бизнеса и провальные дела: СБУ. *Украинская правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2020/05/29/7253619/>.

4. Оцінка громадянами діяльності влади, рівень довіри до соціальних інститутів та політиків, електоральні орієнтації громадян (лютий 2020 р.) / Центр Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-diialnosti-vlady-riven-doviry-do-sotsialnykh-institutiv-ta-politykiv-elektoralni-oriiientatsii-gromadian-liutyi-2020r>.

Дараган В.В.,

доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ПРОБЛЕМ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

На сьогодні в Україні триває процес реформування органів внутрішніх справ та правоохоронної системи у цілому, вплив як зовнішніх, так і внутрішніх факторів зумовлює необхідність постійного удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів Національної поліції, зміни їх структурно-функціональної побудови, а це визначає потребу своєчасного наукового аналізу та розробок з метою їх впровадження у практичну діяльність, а також удосконалення якості підготовки відповідних фахівців [1, с. 158].

Підрозділи кримінальної поліції є одним з основних суб'єктів реалізації правоохоронної функції, адже від результатів їх діяльності залежить стан розкриття більшості неочевидних кримінальних правопорушень, забезпечення проведення більшості негласних слідчих

(розшукових) дій за кримінальними провадженнями, підслідними органам досудового розслідування Національної поліції, а також превенція кримінальних правопорушень, що готуються.

Спробуємо розглянути окремі проблеми підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції в закладах вищої освіти МВС України виходячи з аналізу типового навчального плану «Правоохоронна діяльність (поліцейські)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 262 Правоохоронна діяльність, затвердженого у 2019 році МВС України.

Аналіз зазначеного навчального плану показав, що дисципліни професійної та практичної підготовки за профілем кафедри оперативно-розшукової діяльності (випускова кафедра за напрямом «кримінальна поліція») заплановано викладати на другому та третьому курсі навчання, зокрема:

1. Другий курс:

- «Оперативно-розшукова діяльність» (60 годин) – 4 семестр;
- «Основи кримінального аналізу» (44 години) – 4 семестр;
- «Оперативно-розшукове документування» (40 годин) – 4 семестр;

2. Третій курс:

- «Оперативно-розшукова діяльність» (40 годин) – 5 семестр;
- «Негласні-розшукові дії» (30 годин) – 5 семестр;
- «Агентурно-оперативна робота» (44 години) – 6 семестр;
- «Оперативно-розшукова тактика» (30 годин) – 6 семестр.

Аналіз запропонованого плану освітнього процесу вказує на наявність критичних, на нашу думку, недоліків, які негативно впливають на якість підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції.

По-перше, вивчення дисципліни «Оперативно-розшукова діяльність» протягом 4 та 5 семестрів не є раціональним, оскільки існує значних проміжок часу між вивченням першої та другої частини зазначеної дисципліни (близько 3 місяців). Крім того, враховуючи те, що після другого курсу передбачається проходження здобувачами вищої освіти навчальної практики в підрозділах кримінальної поліції де на них покладається окремі завдання, які передбачають володіння у повному обсязі знаннями, уміннями та навичками, що забезпечуються саме вивченням повного обсягу дисципліни «Оперативно-розшукова діяльність» доцільним було б передбачити викладання вказаної

дисципліни у повному обсязі у 4 семестрі навчання. Зокрема, таке викладання можливо передбачити за рахунок дисципліни «Оперативно-розшукове документування», яку у свою чергу доцільно викладати саме після вивчення дисципліни «Оперативно-розшукова діяльність». А вже виконання завдань, передбачених дисципліни «Оперативно-розшукова документування» передбачає вивчення у повному обсязі дисципліни «Оперативно-розшукова діяльність».

Крім того, на сьогодні склалася негативна тенденція відносно вивчення дисципліни «Режим секретності», яка у 2021 році була виключена з числа нормативних дисциплін освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність (поліцейські)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 262 Правоохоронна діяльність. Така ситуація була обумовлена переважно тим, що в 2021 році дисципліна була включена до Типового робочого навчального плану первинної професійної підготовки за професією 5162 «Поліцейський» у розмірі 10 аудиторних годин. До цього, на вказану дисципліну виділявся 1 кредит (16 аудиторних годин). У той же час відповідно до освітньо-професійної програми «Право (поліцейські)» спеціалізації «Стратегічні розслідування» на вказану дисципліну виділялось 2 кредити та відповідно удвічі більший обсяг аудиторної роботи, що давало змогу отримати усі необхідні знання щодо додержання державної таємниці при виконанні обов'язків у майбутньому на посадах оперуповноважених підрозділів кримінальної поліції.

Названа негативна тенденція з аудиторними годинами з дисципліни «Режим секретності» не дозволяє забезпечити набуття відповідних компетентностей здобувачами вищої освіти за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» (прикладна орієнтація – кримінальна поліція), що в подальшому може нівелювати усі зусилля і вкладені державні кошти у підготовку таких фахівців. А вже якщо оперативний працівник в процесі виконання своїх посадових обов'язків допустить порушення вимог законодавства про державну таємницю його допуск до державної таємниці відповідно до статті 26 Закону України «Про державну таємницю» може бути скасовано. У свою чергу, скасування допуску до державної таємниці передбачає переведення такого працівника на іншу роботу або службу, не пов'язану з державною таємницею, чи звільнено [2].

В такому разі державні кошти, витрачені на підготовку фахівця для підрозділів кримінальної поліції будуть витрачені майже марно. Крім того,

після переведення такого працівника на іншу роботу або службу, не пов'язану з державною таємницею, як правило, виникає необхідність у перепідготовці такого працівника, що також завдає певних збитків для державного бюджету. Тому, на нашу думку, зменшення обсягу викладання вказаної дисципліни є не раціональним та необґрунтованим, а сама дисципліна повинна входити як нормативна не тільки у освітньо-професійну програму «Правоохоронна діяльність (поліцейські)», а й у «Право (поліцейські)», оскільки на сьогодні діяльність слідчих так само пов'язана з необхідністю додержання державної таємниці.

Крім того, з метою формування у здобувачів вищої освіти відповідних освітніх компонентів пропонується передбачити написання здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» (прикладна орієнтація – кримінальна поліція) курсової роботи з дисципліни «Оперативно-розшукова діяльність».

Виходячи із вказаного, на сьогодні існує нагальна потреба у корегуванні існуючого типового навчального плану «Правоохоронна діяльність (поліцейські)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 262 Правоохоронна діяльність та приведення у відповідність освітньо-професійних програм, розроблених на його основі з обов'язковим введенням у нормативну частину дисципліну «Режим секретності» з обсягом 2 кредити. Крім того, з метою забезпечення набуття здобувачами вищої освіти встановлених освітньо-професійними програмами компетентностей доцільно передбачити написання здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» (прикладна орієнтація – кримінальна поліція) курсової роботи з дисципліни «Оперативно-розшукова діяльність».

Список використаних джерел:

1. Кобзар О.Ф., Дараган В.В. Напрямки удосконалення підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2020. № 1. С. 158-163.
2. Про державну таємницю: Закон України № 3855-ХІІ від 21.01.1994. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994. № 16. ст.93